

Idei közgyűlésünk egyben tisztújító közgyűlés is volt. A rendezvény résztvevői új elnökséget és új számvizsgáló bizottságot választottak. 1989-es újjáalakulásunk óta, tehát tizenegy éven keresztül vezette egyesületünket Ponori Thewrewk Aurél, akit most az elnöki poszton dr. Szabados László váltott fel. Az alábbiakban egy-egy interjút közlünk új, ill. régi elnökünkkel. A közgyűlés további eseményeivel következő számunkban foglalkozunk.

Beszélgetés dr. Szabados Lászlóval, az MCSE új elnökével

A „Ki kicsoda”-ból a következőt tudhatjuk meg Szabados Lászlóról: 1948. július 27-én született. Nős, két gyermeke van. Tanulmányait az ELTE TTK-n végezte csillagász-geofizikus szakon, 1971-ben végzett. Az MTA Csillagászati Kutatóintézet tudományos tanácsadója, az MTA doktora. Kutatási területe: pulzáló változócsillagok asztrofizikája, a cefeida változócsillagokkal kapcsolatban a csillagok fejlődésének hatása a cefeidák pulzációs periódusára, kettősség kimutatása cefeidáknál. Szakmai publikációira eddig majdnem hatszázán hivatkoztak a nemzetközi szakirodalomban. Az MTA Csillagászati Bizottság Tagja. Az Information Bulletin on Variable Stars társszerkesztője. Az IAU változócsillag bizottságának, a kettőscsillag bizottságnak és a radiális sebességgel foglalkozó bizottságnak tagja. 1987-ben az USA-ban vendégprofesszor volt. Szakmai tevékenységéért 1983-ban megkapta a Detre László-díjat, ismeretterjesztő tevékenységéért pedig 1998-ban a MÚOSZ Hevesi Endre-díját. Sok egyéb munkája mellett a Magyar Tudomány (az MTA folyóirata) szerkesztője.

— *Hogyan lettél csillagász?*

— A csillagos ég látványa önmagáért beszél. Engem is ez fogott meg, és elkezdtem az Uránia szakkörébe járni, éppen Ponori Thewrewk Aurélhoz. Szerencsére még ismerhettem Kulin Gyurka bácsit is. Felső tagozatosként már szakkörös voltam és hetedikes, nyolcadikos koromban már kialakult bennem, hogy csillagász leszek. Egyetemre mentem, utána pedig a Magyar Tudományos Akadémia Csillagászati Kutatóintézetébe kerültem, úgyhogy már legalább negyven éves csillagász múltam van.

— *Milyen témákon dolgozol?*

— Kedvenc területem, egyben szűkebb kutatási témám is, a változócsillagok, és azon belül a cefeidák, de igazából szeretnék sok minden mással is foglalkozni. Nem szabad beszűkülni, mert az nagy veszélyeket rejt magában. Tulajdonképpen ez az a motiváció, ami miatt bekapcsolódtam az ismeretterjesztésbe is. Ha az ember a csillagászatot népszerűsíteni akarja, akkor követni kell az egyéb területek eredményeit. Más kérdés, hogy egy ember mindent már nem láthat át, de legalább próbálja meg.

— *Hogy kerültél az Egyesületbe?*

— Zombori Ottó, aki az első főtítkárrá lett, az újjáalakulás előtti napon feljött az Intézetbe, mert keresett egy szakcsillagászt alelnöknek. Második próbálkozásaként talált meg engem. Láttam, hogy az Egyesület újjáalakításához az kell, hogy a szakcsillagászok részéről is legyen támogatás. Így lettem kapásból alelnök. Egy év után azonban visszahúzódtam, mert az akkori helyzet miatt alapvető dolgok váltak bizonytalanná és én ilyenekhez nem adom a nevem.

— Milyennek látod az amatőr és hivatásos csillagászok viszonyát?

— Rengeteget javult az elmúlt években. Az egyik fontos feladatnak azt tekintem, hogy a szakcsillagászokat az eddiginél jobban bevonjam az Egyesület munkájába.

— Véleményed szerint hol a helye az Egyesületnek a mai magyar társadalomban?

— Nyugodtan mondhatom, hogy az Egyesületnek, taglétszámánál, tevékenységénél és az eredményeinél fogva tekintélye van. Az MCSE a Magyarországon csillagászattal foglalkozók szervezete. Egyik funkciója az, hogy a hazánkban folyó csillagászati kutatások, illetve a csillagászati ismeretterjesztés hátszorgája legyen.

— Mi vezetett arra, hogy elvállald az elnökséget?

— Egyrészt megtiszteltetésnek érztem, másrészt általában vállalni szoktam a kihívást, legalábbis igyekszem megpróbálni. Ezen kívül nagyon tisztelem Ponori Thewrewk Aurélt és ha ő az elnöki megbízatást — érthető okokból — nem akarja tovább csinálni, akkor én vállalom az örökséget és jó egészséget kívánok neki.

Nem akarom a magam képeire formálni az egyesületet. Ez egy olyan megbízatás, amiben az Egyesület érdekében eleget kell tenni a feladatnak. Vannak hagyományok és vannak aktuális dolgok, amiben az Egyesületnek van egy álláspontja, nekem azt kell képviselnem. Az Egyesület érdekében legjobb tudásom szerint próbálok tevékenykedni.

— Gratulálunk a megválasztásodhoz és munkádhoz sok sikert kívánunk.

Ponori Thewrewk Aurél és dr. Szabados László a közgyűlésen (Nyerges Gyula felvétele)

Beszélgetés Ponori Thewrewk Auréllal, az MCSE örökös tiszteletbeli elnökével

— Hogyan értékeli az Egyesület eddigi tevékenységét?

— Ott voltam 1946-ban a Magyar Csillagászati Egyesület alakuló ülésén, amikor még Kulin György szervezte az amatőr mozgalmat. Sajnos néhány év múlva politikai okok miatt az MCSE-t megszüntették, de azóta figyelem a magyar amatőr csillagászat fejlődését. Amikor 1963-ban a Csillagászat Baráti Köre megalakult, az amatőrök legnagyobb része nem rendelkezett komoly távcsővel, de nem is rendelkezhetett, mert a

beszerzési lehetőségek nagyon szegényesek voltak. Legföljebb saját kezűleg csiszolt tükrökkel felszerelt távcsövek voltak. Azóta a felszereltség és a képzettség annyit fejlődött, amennyit nem is hittem volna. Ma már elérte az európai, sőt a világszínvonalat. Olyan *műszerek* állnak rendelkezésre, hogy nemzetközileg is számon tartott eredményeket tudnak elérni. Jó példája ennek a Berkó Ernő által tavaly felfedezett szupernóva. Mindez természetesen nem csak annak köszönhető, hogy az eszközök javultak, hanem a megfigyelők hozzáállásának is.

— *Hol az MCSE a helye a mai magyar társadalomban? Amikor az Egyesület újjáalakult, igazából amatőr egyesületnek indult. Szerintem ma már sokkal több ennél.*

— Úgy érzem, az volt a Magyar Csillagászati Egyesület egyik elődjének, a Stella Csillagászati Egyesületnek is a fölfogása, hogy nem csak amatőröket, hanem szakembereket is tömörítve alkosson egységet. A Csillagászat Baráti Körében nem volt így, mert ritkaságszámba ment egy-egy szakcsillagász jelenléte. Az MCSE egyre inkább halad a profizmus felé, amit jól mutat a most megválasztott új elnökség összetétele is. Ki kell emelnem egykori szakkörösömet, Szabados Lászlót, aki még rövidnadrágos korában jelentkezett szakkörömbe. Ma aktív és neves szakember, aki nem csak Magyarországon, hanem külföldön is nevet szerzett magának. Reméljük ebből a névből, ebből a szakmai tekintélyből juttat az MCSE-nek is. Sok sikert kívánok neki.

— *Hogyan értékeli saját szerepét az Egyesület fejlődésében?*

— Nem lennék sem elbizakodott, sem túl szerény, amikor megállapítom, hogy bizonyos szerepem volt az első Magyar Csillagászati Egyesületben is, de inkább az újjászervezett MCSE-ben, hiszen az alakulásban is tevékeny részt vállaltam. Ezalatt a bő tíz év alatt, amíg én voltam az elnöke, azt hiszem a Magyar Csillagászati Egyesület sikereinek bizonyos része rám is hárul. De most látom csak, amikor távozom, hogy tehettem volna többet is.

Az amatőrök körében megszerzett ismeretségem, hogy ne mondjam tekintélyem nekem okozott nagyobb örömet, mint az én ismeretségem az amatőröknek. Nagy örömet szerzett az is, ha tudtam valamit mondani, akár szervezési, akár egyéni vonalon, aminek hasznát vették. És itt csak utalok a hobbimra, ami nem csak abból származik, hogy csillagász vagyok, hanem valóban szeretem az égitestek látszó és valóságos mozgásait úgy bemutatni, hogy szinte kézzel fogható legyen az amatőrök és a mindennapi emberek számára. Ez a napóra. Aki egy napórát szerkeszt, megépít és működését megfigyeli, az szinte kezében tarthatja a Föld és a Nap látszólagos és valóságos mozgásainak egész rendszerét.

— *Milyen lesz az élete nem elnökként?*

— Azt hiszem, nem várja tőlem senki, hogy most hátat fordítok az MCSE-nek és soha nem fogok jelentkezni. Természetesen ugyanúgy eljárók a heti összejövetelekre és ugyanúgy szeretnék tanácsot adni és hasznára lenni a tagságnak, mint eddig. Az életem kicsit könnyebb lesz, mivel az adminisztrációs és hasonló terhektől megszabadulok és teljes energiával figyelhetem az MCSE életét és persze ahol tudok, közreműködöm.

— *Azt hiszem, minden tagtárs nevében köszönjük az elmúlt 11 év munkáját, és további jó egészséget kívánunk!*

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: TRUPKA ZOLTÁN